

Vanglatega seotud justiitsministri määruste muutmise määruse eelnõu seletuskiri

Määruse eelnõuga muudetakse Tartu Vangla, Tallinna Vangla ja Viru Vangla koosseisu ning põhimäärust. Suurimaks muudatuseks on Tallinna Vanglasse kriminaalhoolduse arenduse osakonna ja kriminaalhoolduse sekkumistegevuste osakonna loomine.

Kõikide vanglate koosseisust kaotatakse ja põhimäärusest jäetakse välja meditsiinosakond ja selle ametikohad. Tallinna Vangla, Tartu Vangla ja Viru Vangla meditsiinosakonna ja selle ametikohtade kaotamine ning põhimäärusest väljajätmine on seotud 1. juulil 2024 jõustuvate vangistusseaduse (VangS) §-de 49–53 muudatustega (Riigikogu XIV koosseisu 699 SE), mille kohaselt hakkab vanglas tervishoiuteenuse osutamist korraldama Eesti Tervisekassa.

Kinnipeetavate ja kriminaalhooldusaluste järjest väheneva arvu tõttu muudetakse vajadust mööda vanglate koosseisu, vähendades teenistuskohi. Vanglate koosseisu vähendatakse teenistuskohade võrra, mis on vakantsed ning mida ei plaanita ka täita. Põhjendatud juhtudel vähendatakse ka täidetud teenistuskohi, mistõttu tuleb teenistujaid kas ümber paigutada või koondada.

Määruse eelnõuga muudetakse järgmisi justiitsministri määrusi:

- 1) justiitsministri 24. jaanuari 2007. a määruse nr 5 „Tallinna Vangla teenistujate koosseis“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 20.12.2023, 5;
- 2) justiitsministri 26. mai 2008. a määruse nr 25 „Tartu Vangla teenistujate koosseis“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 06.02.2024, 2;
- 3) justiitsministri 26. märtsi 2008. a määruse nr 11 „Viru Vangla teenistujate koosseis“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 20.12.2023, 8;
- 4) justiitsministri 6. detsembri 2001. a määruse nr 92 „Tallinna Vangla põhimäärus“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 06.02.2024, 5;
- 5) justiitsministri 6. detsembri 2001. a määruse nr 87 „Tartu Vangla põhimäärus“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 06.02.2024, 7;
- 6) justiitsministri 13. juuni 2006. a määruse nr 20 „Viru Vangla moodustamine ja põhimäärus“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 06.02.2024, 11.
- 7) Justiitsministri 12. detsembri 2002. a määruse nr 81 „Relvastatud üksuse tegevuse kord“ redaktsioon avaldamismärkega RT I, 06.04.2023, 7.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiitsministeeriumi vanglate osakonna nõunik Kadri Margus (Kadri.Margus@just.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Merike Koppel (merike.koppel@just.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kaheksast paragrahvist.

Meditsiinosakondade kaotamine

Seoses tervishoiuteenuse korraldamise üleandmisega Eesti Tervisekassale kaotatakse vanglate koosseisust ja jäetakse nende põhimäärusest välja meditsiinosakonnad. Vanglates hakkab tegutsema eraldiseisev tervishoiuteenuse osutaja, kellel on leping Tervisekassaga. Seega alates 1. juulist 2024 ei tegele Justiitsministeerium ega vanglad enam tervishoiuteenuste osutamisega, vaid tagavad vajalikud tingimused, et tervishoiuasutused saaksid osutada kinnipeetavatele tervishoiuteenuseid vanglas kohapeal ning vajaduse korral ka väljaspool vanglat.

Vanglate põhiülesanne on korraldada karistuse täideviimine, kuid seni tegelesid vanglad ka tervishoiuteenuste osutamise ja korraldamisega, tervishoiutöötajatega seotud personalitööga, tervishoiuteenuste haldamisega, ravimite hankimisega, tervishoiuteenuste osutamiseks vajalike IT-lahenduste arendamisega ning järelevalvega nende ülesannete täitmise üle. Pärast tervishoiuteenuste viimist ühtse juhtimise alla osutatakse kinnipeetavatele samu teenuseid nagu seni, kuid nende osutamist korraldab ja juhib ühtselt Tervisekassa, arvestades seejuures VangS-ist tulenevate eranditega. Lisaks vähendatakse muudatusega tervishoiu rahastamise killustatust ning teenuse osutamine muutub tõhusamaks. See tähendab, et muudatuse tulemusel ei juhi ega korralda Justiitsministeerium edaspidi

ca 2000 inimesele mõeldud eraldiseisvat tervishoiusüsteemi, vaid seda teeb Sotsiaalministeerium, kellel on selleks vajalik teadmiste pagas ja kompetentsus.

Kõik meditsiiniosakondade töökohad viiakse töölepinguseaduse § 112 alusel üle ühe vangla piirkonnas tegutseva haigla koosseisu, v.a Viru Vangla apteegi juhataja ja farmatseudi koht. Nimetatud teenistuskohad koondatakse, kuna senine vanglateülene apteegi töö korraldus lõpeb. Seetõttu ei ole võimalik teenistuskohi ühegi haigla koosseisu üle viia. Eeldatav koondamiskulu ca 3500 eurot (koos maksukuludega) kaetakse vanglateenistuse personalieelarvest.

Seoses tervishoiuteenuste üleandmisega annab Vabariigi Valitsus ka määruse vanglas kinni peetavatele isikutele tervishoiuteenuste osutamise kohta¹, mis sätestab vanglas kinni peetavale isikule riigieelarveliste võimaluste piires rahastatavate tervishoiuteenuste osutamise tingimused ja korra nii vanglas kui ka väljaspool vanglat. Eelnõu on ette valmistanud Sotsiaalministeerium.

Eelnõu § 1: Tallinna Vangla koosseisu muudatused

Muudatustega vähendatakse Tallinna Vangla koosseisu 48,5 teenistuskoha võrra. Seejuures väheneb ametikohtade arv seoses meditsiiniosakonna kaotamisega 37,25 koha võrra ning kriminaalhooldusosakonnas väheneb kohtade arv 10,25 koha võrra. Vanglaametnike kohtade arv väheneb 1 võrra.

Kesksete struktuuriüksuste nimetusse lisatakse sõna „vanglateenistus“. Näiteks muudetakse Tallinna Vanglas „vanglate ettevõtluskeskus“ „vanglateenistuse ettevõtluskeskuseks“.

Vanglas vähendatakse inspektor-kontaktisikute arvu 40-lt 37-le seoses kinnipeetavate arvu vähenemisega. Üksustes muudetakse inspektor-kontaktisikute arvu järgmiselt:

- a) esimeses ja neljandas üksuses vähendatakse ametnike arvu 8-lt 7-le;
- b) teises ja kolmandas üksuses suurendatakse ametnike arvu 7-lt 8-le;
- c) viiendas üksuses vähendatakse ametnike arvu 6-lt 3-le.

Avavangla koosseisu lisatakse üks vanemvalvuri koht, mis tagab päevasel ajal vanemvalvuri kohalolu 12-tunniste vahetustega. Muudatus võimaldab vanemvalvuritel koordineerida kõikide vahetuste tööd, et saavutada valvurite töö ühtsem kvaliteet. Koht luuakse vastuvõtuüksuse vanemvalvuri koha arvel.

Seoses vanglasse paigutatavate kinnipeetavate arvu suurenemisega, luuakse lisaks üks psühholoogi koht.

Saateüksuse, vastuvõtuüksuse, järelevalvekorralduse üksuse, pääsja ja kokkusaamiste üksuse ning vastuvõtuüksuse koosseisulisi kohti muudetakse seoses töökorralduse ja valvepiirkondade muutmisega. Üksustes tehakse järgmised muudatused:

- a) vastuvõtuüksuses vähendatakse vanemvalvurite kohti 3 võrra, 9-lt 6-le. Ühe koha arvel luuakse avavanglasse vanemvalvuri koht, 1 koht viiakse üle saateüksusesse ja 1 koha arvel luuakse valvuri koht;
- b) saateüksuse koosseisu lisatakse üks vanemvalvuri koht vastuvõtuüksuse vanemvalvuri koha arvel;
- c) järelevalvekorralduse üksuses suurendatakse valvurite arvu 4-lt 7-le, vastuvõtuüksuses 22-lt 27-le ning pääsja ja kokkusaamiste üksuses vähendatakse nende arvu 24-lt 19-le.

Lisaks muudetakse kriminaalhooldusosakonna koosseisu, et tagada parem kriminaalhooldustöö. Muudatuste eesmärk on pakkuda kriminaalhooldusalusele positiivset ja koostööl põhinevat suhet, mis toetab tema turvalist käitumist, vastutuse võtmist oma tegude eest, iseseisvust ja arengut. Samuti on kriminaalhooldusosakond usaldusväärne partner prokuratuurile ja kohtule määratud karistuste, mõjutusvahendite ja tõkendite planeerimisel ja kohaldamisel ning vanglatele ja kohalikule omavalitsusele taasühiskonnastamisel ja kogukonna turvalisusse panustamisel. Loodavad kohad luuakse olemasolevate kohtade arvel. Kokkuvõttes väheneb kohtade arv 10,25 koha võrra, kohti jääb senise 179,25 koha asemel 169. Muudatustega koondatakse kuus ametnikku. Eeldatav koondamiskulu on umbes 10 000 eurot (koos maksukuludega), mis kaetakse olemasolevast eelarvest. Täpne

¹ EIS-is: <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/32fa48b1-6340-4aa1-829f-ceb719b33ae9>

koondamiskulu sõltub hüvitatavatest väljateenitud puhkusepäevadest ning sellest kas ja millise teenistuskoha pakkumise ametnikud koondamise tõttu vastu võtavad.

Vanglasse luuakse uus struktuuriüksus: kriminaalhoolduse arenduse osakond. Arendusosakonna ülesanne on analüüsida ja toetada üle-eestilist kriminaalhooldustööd ning valmistada ette ja koordineerida muudatuste elluviimist. Arendusosakonna koosseisu luuakse järgmised ametikohad:

- a) 1 juhataja koht, mis luuakse Ida-Harju kriminaalhooldusosakonna vanemkriminaalhooldusametniku täitmata koha arvel;
- b) 3 eksperdi kohta, mis luuakse vanglate kriminaalhoolduse direktori nõunike 2 töökoha arvel ning Tartu kriminaalhooldusosakonna vanemkriminaalhooldusametnik-metoodiku 1 koha arvel;
- c) 5 vanemkriminaalhooldusametnik-metoodiku kohta kriminaalhooldusosakondade kohtade arvel. Igast osakonnast viiakse üks koht üle arendusosakonda.

Arenduse osakonna metoodikute ülesanne jääb samaks, kuid neid juhitakse ühtselt arenduse osakonna juhataja kaudu – nende ülesanne on toetada osakondade töö kvaliteeti (jäävad oma seniste osakondade juurde) ja oma spetsialiseerumisvaldkonnas ka väljaõpet ja arendust.

Ekspertide peamiseks tööülesanneteks on toetada kriminaalhoolduse strateegiliste eesmärkide elluviimist ja kriminaalhooldustöö kvaliteeti protsessidisaini, arendusprojektide ja koostöösuhete kaudu. Ekspertid jätkavad nende ülesannete täitmist, mida nad täitsid nõunikuna (hetkel on kahel kohal 3 inimest). Sinna kuulub nii noorte kriminaalhoolduse arendamine kui ka kriminaalhoolduse juhtumikorraldus, nõustamine, riskihindamine, samuti koostöösuhete arendamine ühe koha võrra annab võimaluse senisest enam panustada partnerlussuhete arendamisse. Sinna alla kuulub nii koostöö ühiskondliku kasuliku töö (ÜKT) kui ka turvalise koostöövõrgustiku (TUKO) küsimustes nii kohalike omavalitsustega kui ka muude partneritega, nagu politsei ja prokuratuur.

Lisaks luuakse uue struktuuriüksusena kriminaalhoolduse sekkumistegevuste osakond, mille ülesanne on tagada üle Eesti sotsiaalprogrammide elluviimine ja kvaliteet ning toetada kriminaalhooldusametnikke selles töös, samuti nõustada kriminaalhooldusaluseid ja nende lähedasi ning pakkuda neile tuge. Osakonna koosseis on järgmine:

- a) 1 juhataja koht, mis luuakse Tartu kriminaalhooldusosakonna täitmata kriminaalhooldusametniku koha arvel;
- b) 8 vanemkriminaalhooldusametniku kohta. 4,25 kohta tuuakse üle teistest osakondadest – Lääne-Harjust 2,25 ja Pärnust 2 vanemkriminaalhooldusametniku kohta. 3,75 kohta luuakse kriminaalhooldusametnike kohtade arvel: 1,75 Viru osakonna ametikohta, 2 Tartu osakonna ametikohta.

Seoses kriminaalhoolduse arenduse osakonna ja sekkumistegevuste osakonna loomisega ning muude vajalike muudatustega kriminaalhooldussüsteemis vähendatakse osakondade koosseisu.

Ida-Harju kriminaalhooldusosakonnas vähendatakse kohtade arvu 6,5 koha võrra järgmiste kohtade arvel:

- a) 1 vanemkriminaalhooldusametniku koht kaotatakse, selle arvel luuakse arendusosakonna juhataja koht;
- b) 1 vanemkriminaalhooldusametnik-metoodik viiakse üle arendusosakonda;
- c) 1,5 kriminaalhooldusametniku kohta viiakse piirkondliku vajaduse tõttu üle Lääne-Harju osakonda;
- d) 3 nooremametniku kohta kaotatakse. Senise 6 nooremametniku koha asemel jääb alles 3 ja 3 ametnikku koondatakse.

Lääne-Harju kriminaalhooldusosakonnas vähendatakse kohtade arvu 1,75 koha võrra ja tehakse järgmised muudatused:

- a) 1 vanemkriminaalhooldusametnik-metoodiku koht viiakse üle arendusosakonda;
- b) 2,25 vanemkriminaalhooldusametniku kohta viiakse üle kriminaalhoolduse sekkumistegevuste osakonda;
- c) 1,5 kriminaalhooldusametniku kohta lisandub Ida-Harju osakonnast.

Pärnu kriminaalhooldusosakonnas vähendatakse kohtade arvu 3 võrra järgmiselt:

- a) 1 vanemkriminaalhooldusametnik-metoodiku koht viiakse üle arendusosakonda;
- b) 2 vanemkriminaalhooldusametniku kohta viiakse üle sekkumistegevuste osakonda.

Tartu kriminaalhooldusosakonnas vähendatakse kohtade arvu 9 võrra ja tehakse järgmised muudatused:

- a) 2 vanemkriminaalhooldusametnik-metoodiku kohta viiakse üle arendusosakonda. 1 koha ametinimetus ei muutu, teise koha arvel luuakse 1 eksperdi töökoht;
- b) 2 vanemkriminaalhooldusametniku kohta luuakse juurde sama osakonna kriminaalhooldusametnike kohtade arvel, senise 11 koha asemel saab olema 13 kohta. Vanemametnik on oma töös kogenud ja mitmekülgsete teadmiste ja oskustega ametnik, aktiivne võrgustikutöö tegija, kes tunneb kriminaalhooldustöö kõiki valdkondi ning kes tegeleb kriminaalhooldusalustega kõrgel või väga kõrgel sekkumistasemel, seega suurendatakse kohtade arvu osakonnas;
- c) 2 kriminaalhooldusametniku koha arvel luuakse sekkumisosakonda 2 vanemkriminaalhooldusametniku kohta ning Tartu kriminaalhooldusosakonda jääb 22 kriminaalhooldusametniku kohta;
- d) 3 nooremametniku kohta kaotatakse, osakonda jääb 3 nooremametniku kohta, 1 ametikoht koondatakse.

Viru kriminaalhooldusosakonnas vähendatakse kohtade arvu 6 võrra ja tehakse järgmised muudatused:

- a) 1 vanemkriminaalhooldusametnik-metoodiku koht viiakse üle arendusosakonda;
- b) 1 vanemkriminaalhooldusametniku koht luuakse kriminaalhooldusametniku koha arvel, senise 7 koha asemel saab olema 8 kohta, kohtade arvu suurendatakse seoses vanemkriminaalhooldusametnike kohtade arvu suurendamise vajadusega osakonnas;
- c) kriminaalhooldusametnike kohtade arvu vähendatakse 5 võrra, osakonda jääb 18 kriminaalhooldusametniku kohta senise 23 asemel. 1 koha arvel luuakse samasse osakonda vanemkriminaalhooldusametniku koht, 2 koha arvel luuakse 1,75 kohta sekkumistegevuste osakonda. Seoses tööpiirkonna muutumisega tuleb üks ametnik koondada;
- d) nooremametnike arvu vähendatakse 1 võrra, senise 4 koha asemel jääb 3. Koondada ei ole vaja, kuna tegemist on täitmata kohaga.

Eelnõu § 2: Tartu Vangla koosseisu muudatused

Tartu Vangla teenistuskohdade arv väheneb 37 koha võrra seniselt 204-lt 167-le seoses meditsiiniosakonna kaotamisega.

Eelnõu § 3: Viru Vangla koosseisu muudatused

Viru Vangla kohtade arv väheneb 38,5 koha võrra 529-lt kohalt 490,5-le kohale, sh kaob 34,5 meditsiiniosakonna teenistuskoha. Vanglaametnike kohtade arv väheneb 4 võrra (3 järelevalvekorralduse üksuse valvuri kohta ja 1 personaliosakonna kehalise ettevalmistuse spetsialisti koht).

Viru Vanglas tehakse järgmised muudatused.

- a) Sekkumistegevuste osakonnas kaotatakse sotsiaalpedagoogi koht, mille koormus on oluliselt vähenenud seoses alaealiste ja noorte kinnipeetavate arvu vähenemisega kolmandas üksuses. Ametikoha ülesanded on võimalik täita teiste sekkumistegevuste osakonna ametikohtadega. Seoses ametikoha kadumisega koondatakse 1 ametnik.
- b) Järelevalvekorralduse üksuses kaotatakse üks peaspetsialisti koht ja selle arvel luuakse üks vanemvalvuri koht. Vanemvalvur hakkab üksust toetama nii kriisireguleerimises osaledes, õppusi ette valmistades kui ka läbipääsusüsteemi hallates. Lisaks kaotatakse kolm valvuri kohta. Vanglaametnikest valvurid on üle viidud üksustesse ning videovalvet on värvatud tegema riigiametnikust spetsialistid. Selle tõttu ei ole järelevalvekorralduse üksuses enam vajadust valvuri kohtade järele.

Lisaks vähendatakse ka Viru Vangla haldusosakonna teenistuskohi seoses kinnipeetavate ja personali arvu vähenemisega Tartu Vanglas. Haldusosakonnas tehakse järgmised muudatused:

- a) kaotatakse 1 arvestusteenistuse spetsialisti koht (koondatakse 1 teenistuja);
- b) kaotatakse 1 haldusteenistuse autojuhi koht;
- c) kaotatakse 1 toitlustusteenistuse koka koht;
- d) hanketeenistust suurendatakse 1 hankespetsialisti koha võrra. Koht tuleb Tallinna Vangla koosseisus oleva vanglate ettevõtluskeskuse peaspetsialisti koha arvel ja seda rahastatakse omatuludest, mis saadakse kinnipeetavate toodangu müügist;
- e) teabehaldusteenistust suurendatakse 1 peaspetsialisti koha võrra 1 arvestusteenistuse peaspetsialisti koha arvel. Teabehaldusteenistus vajab rohkem ressursi süsteemseks vanglateenistusüleseks dokumentide haldamiseks. Seoses vähenenud kinnipeetavate arvuga saab koha luua arvestusteenistuse peaspetsialisti koha arvel;
- f) haldusteenistusse luuakse 2 spetsialisti kohta ja spetsialiste saab olema senise 27 asemel 29, autojuhte senise 10 asemel 7, neist 1 kaob Tartu piirkonnas ja 2 arvel luuakse spetsialistide kohad. Muudatused on vajalikud seoses kinnipeetavate arvu suurenemisega Tallinna piirkonnas (laokorraldus ja territooriumi korrashoiuga seotud haldustegevused). Seoses ümberkorraldustega koondatakse 3 teenistajat;
- g) haldusteenistuses luuakse puhastusteenindaja lisatöökoht, mis võimaldab loobuda kallimast sisseostetavast teenusest. Vahendid on vanglateenistuse eelarves olemas, personalikulud kaetakse majanduskuludest.

Personaliosakonnas tehakse järgmised muudatused:

- a) 1 peaspetsialisti koha arvel luuakse vanemjuristi teenistuskohi;
- b) lisaks luuakse 1 juristi teenistuskohi. Muudatused on vajalikud seoses kavandatavate arendustega kaasneva töömahu suurenemisega;
- c) personaliosakonnas muudetakse üks kehalise ettevalmistuse peaspetsialisti koht vanglaametniku kohast riigiametniku kohaks. Osakonna koosseisu jääb 1 vanglaametnikust kehalise ettevalmistuse peaspetsialisti koht, kuna see on täidetud ja selle teenistusrežiimi muutmise tulemusena tuleks koondada ametnik, keda vanglateenistus jätkuvalt vajab.

Eelnõu § 4: Tallinna Vangla põhimääruse muudatused

Kõigis vanglates lisatakse kesksete struktuuriüksuste nimetusse sõna „vanglateenistus“. Seoses sellega muudetakse nimetus „vangla ettevõtluskeskus“ „vanglateenistuse ettevõtluskeskuseks“. Lisaks täiendatakse kõigi vanglate põhimäärust selliselt, et nende ülesannete kirjeldusest selgub asutuse tulu teenimise õigus. Kõik vanglad tegelevad majandustegevusega, et tagada kinnipeetavate tööhõive. Näiteks on kõigis vanglates sööklad, kus on võimalik müüa kinnipeetavate poolt personalile valmistatud toitu. Lisaks tegeleb ettevõtluskeskus kinnipeetavate toodangu müügiga.

Seoses meditsiiniosakondade töökohtade üleviimisega haiglate koosseisu, jäetakse meditsiiniosakond välja ka vangla põhimäärusest. Lisaks jäetakse vangla ülesannete seast välja vanglas kinni peetavatele isikutele tervishoiuteenuse osutamise korraldamine.

Peale selle lisatakse vangla põhimääruses sätestatud vangla struktuuri kaks uut osakonda: kriminaalhoolduse arenduse osakond ja kriminaalhoolduse sekkumistegevuste osakond. Määrust täiendatakse ka osakondade põhiülesannetega. Kriminaalhoolduse arenduse osakonna põhiülesanne on analüüsida ja toetada üle-eestilist kriminaalhooldustööd ning valmistada ette ja koordineerida muudatuste elluviimist. Kriminaalhoolduse sekkumistegevuste osakonna põhiülesanne on tagada üle Eesti sotsiaalprogrammide elluviimine ja kvaliteet ning toetada selles töös kriminaalhooldusametnikke, samuti nõustada kriminaalhooldusaluseid ja nende lähedasi ning pakkuda neile tuge.

Vanglateenistuse ettevõtluskeskuse juhatajale antakse määrusega pädevus sõlmida lepinguid kinnipeetavate valmistatud toodete müügiks. Tegemist on tavapärase tööprotsessiga ning vanglateenistuse ettevõtluskeskuse üks ülesanne on suhelda ettevõtjatega kinnipeetavate valmistatud toodete müügi eesmärgil, seega peab juhatajal olema ka pädevus sõlmida ettevõtjatega toodangu müügi lepinguid.

Eelnõu § 5: Tartu Vangla põhimääruse muudatused

Keskse struktuuriüksuse, IT ja andmehalduse nimetus muudetakse vanglateenistuse IT ja andmehalduseks. Seoses meditsiiniosakondade töökohtade üleviimisega haiglate koosseisu, jäetakse meditsiiniosakond ja tervishoiuteenuse korraldamise ülesanne välja ka vangla põhimäärusest. Vanglate põhimäärust muudetakse selliselt, et nende ülesannete kirjeldusest selgub asutuse tulu teenimise õigus.

Eelnõu § 6: Viru Vangla põhimääruse muudatused

Vanglate kesksete struktuuriüksuste nimetusele lisatakse ette sõna „vanglateenistuse“. Näiteks lisatakse see relvastatud üksuse, haldusosakonna ja personaliosakonna nimetusele.

Seoses meditsiiniosakondade töökohtade üleviimisega haiglate koosseisu, jäetakse meditsiiniosakond ja tervishoiuteenuse korraldamise ülesanne välja ka vangla põhimäärusest. Vanglate põhimäärust muudetakse selliselt, et nende ülesannete kirjeldusest selgub asutuse tulu teenimise õigus.

Eelnõu § 7: relvastatud üksuse nimetuse muutmine

Relvastatud üksuse nimetus muudetakse vanglateenistuse relvastatud üksuseks. Seoses sellega tehakse vastav muudatus ka relvastatud üksuse põhimääruses.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse jõustumisaeg.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõu ei puuduta Euroopa Liidu õigust.

4. Määruse mõjud

4.1. Kavandatavad muudatused

1. Vanglate koosseisu muudatused
2. Muud vanglate põhimääruse muudatused

4.2. Sihtgrupp

Muudatused mõjutavad peamiselt vanglate töökorraldust ning vanglas töötavaid ametnikke ja töötajaid, kuid võivad vähesel määral puudutada ka kinnipeetavaid, vahistatud, arestialuseid, vanglasse toimetatud kuni 48 tunniks kinnipeetud või sundtoomisele allutatud isikuid, välja arvatud kriminaalmenetluse seadustiku § 217 kohaselt kahtlustatavana kinnipeetuid, ning korrakaitsealuse alusel vanglasse kainenema toimetatud joobeseisundis isikuid ja kriminaalhooldusaluseid.

4.3. Mõju vanglate töökorraldusele

Määrus avaldab mõju kõigile kolmele Eesti vanglale, st mõjutatud on kolm valitsusasutust: Tallinna, Tartu ja Viru vangla. Kokku moodustavad need alla 5% kõikidest valitsusasutustest. Seega on mõjutatud sihtrühm väike.

Vanglate struktuuris tehtavad muudatused puudutavad osa kõigist ametnikest ja töötajatest. Töökorralduse muudatused on seotud tööülesannete üksustevahelise ümberjaotamisega. Ametnike ja töötajate koht viiakse üle teise struktuuriüksusesse ja mõningatel juhtudel muutuvad ka nende ülesanded. Näiteks kriminaalhooldusosakondade muudatus aitab kriminaalhoolduses tagada parema töö. Eraldi arendusosakond ja sekkumistegevuste osakond toetavad kriminaalhooldustööd. Meetodikute ülesanne jääb samaks, kuid neid hakkab juhtima ühtselt arendusosakonna juhataja. Ka eksperdid jätkavad nende samade ülesannete täitmist, mida nad varem kriminaalhoolduse direktori nõunikuna täitsid.

Struktuuriüksuste muudatused (nt struktuuriüksuste liitmine) ei avalda ametnikele ja töötajatele suurt mõju. Muudatuste tegemisel on arvesse võetud, et ametnike tööülesanded ei muutuks sedavõrd, et see

eeldaks nende ametijuhendite olulist muutmist. Struktuuriüksuste ametikohad korraldatakse enamjaolt ümber nii, et ametnikud täidavad uues struktuuriüksuses edaspidigi samu ülesandeid.

Mõju ulatus on väike, kuna vangistusseadusest, kriminaalhooldusseadusest ja teistest seadustest tulenevad ülesanded, nagu vangistuse täideviimine ja kriminaalhooldusülesannete täitmine, on ka edaspidi samad.

Mõju avaldumise sagedus on väike, sest struktuurimuudatustega seotud tegevused on ühekordsed ja vanglad jätkavad neile pandud ülesannete täitmist teiste struktuuriüksuste kaudu.

4.4. Mõju ametnikele ja töötajatele

Vanglate koosseisu muudatused puudutavad kõige rohkem 11 teenistujat, kes muudatuse tulemusel koondatakse. Vangla teeb neile võimaluse korral teisele ametikohale üleviimise ettepaneku (VangS § 128 lg 1 punkt 1 ja lõige 2) või ettepaneku asuda mõnele muule teenistuskohale vangla koosseisu. Struktuuriüksuste nimetuse muudatused ei avalda neile mõju. Kõik meditsiiniosakondade töökohad viiakse töölepinguseaduse § 112 alusel üle ühe vangla piirkonnas tegutseva haigla koosseisu, v.a Viru Vangla apteegi juhataja ja farmatseudi koht. Nimetatud teenistuskohad koondatakse, kuna senine vanglateülene apteegi töö korraldus lõpeb ja seetõttu ei ole võimalik neid teenistuskohati ühegi haigla koosseisu üle viia.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Muudatuste rakendamiseks vajalikud kulud kaetakse vanglate olemasolevast eelarverahast, lisaraha ei ole vaja. Muudatuste ühekordne finantsmõju on kõige rohkem 23 500 eurot, see tuleneb koosseisuliste kohtade muutmisest, mille tõttu peab koondama 11 teenistujat. Osadele on võimalik pakkuda VangS-i § 128 lõike 1 punkti 1 alusel üleviimist või ATS-i § 90 lõike 7 ja TLS-i § 89 lõike 3 alusel teist teenistuskohata. Lõppmõju eelarvele sõltub sellest, kui mitu teenistujat otsustab üle minna pakutud teisele teenistuskohale ja kui mitu neist otsustab koondamise kasuks.

Ühekordne finantsmõju koosneb koondamishüvitisest (ühe kuu palk) ja vajaduse korral ka koondamisest vähem ette teatatud aja hüvitisest.

6. Määruse jõustumine

Määruse § 4 punkti 11 jõustub üldises korras ning määruse §-d 1–3, § 4 punktid 1–10 ja §-d 5–7 jõustuvad 1. juulil 2024. Ettevõtluskeskuse juhatajale lepingute sõlmimise pädevuse andmist puudutav muudatus jõustub üldises korras, kuivõrd ei vaja lisaettevalmistusi. Kuna personalitoimingute tarvis on vaja lisaaega, annab määruse jõustumistähtpäev 1. juuli 2024 vanglatele seda piisavalt, et teha teavitustööd ja õigusaktides sätestatud toimingud, nagu koondatavatele teisele ametikohale asumise ettepaneku esitamine, teatisted struktuuriüksustesisese või -vahelise üleviimise kohta vms.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu ei esitata kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu, kuna eelnõus kavandatud muudatused puudutavad vaid vanglateenistust ega mõjuta teisi asutusi. Vanglad on määrusega tehtavatest muudatustest teadlikud ja on saanud esitada oma ettepanekud. Muudatused on vanglatega kooskõlastatud.

Rait Kuuse
asekantsler